

Motion till riksdagen 2008/09:Sf3

av **Gunvor G Ericson m.fl. (mp)**
med anledning av prop. 2008/09:22

Vissa socialförsäkringsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att följa upp och utvärdera reformen om särskilda regler som möjliggör för personer med icke tidsbegränsad sjukersättning att helt eller delvis återgå till arbete utan att rätten till sjukersättning prövas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en uppföljning av reformen bör göras både kvalitativt och kvantitativt, såväl av reformen i sin helhet som av konsekvenserna av de särregler som är lagförslag i denna proposition.
3. Riksdagen avslår förslaget om att nämndemän inte ska delta i kammarrettens avgörande av socialförsäkringsmål.

Särskilda regler om sjuklön och sjukanmälan

I propositionen föreslås två lagändringar som en följd av att regeringen gjort det möjligt för personer som hade rätt till icke tidsbegränsad sjukersättning för juni 2008 att arbeta. Det gäller dels att en arbetsgivare inte ska vara skyldig att betala sjuklön för de personer som omfattas av de nya reglerna, dels att arbetstagaren i sin skriftliga försäkran vid sjukdom ska lämna uppgift om nedsättningen av arbetsförmågan avser sådan tid som arbetstagaren är berättigad till sjukersättning med stöd av de särskilda bestämmelser som gäller för sjukersättning.

Bland de beslut som regeringen tagit på socialförsäkringsområdet finns ett stort antal som försämrar för individer på en rad olika sätt, enligt Miljöpartiet de gröna. Att ge människor med icke tidsbegränsad sjukersättning möjlighet att arbeta är dock ett undantag som kan utgöra något klart positivt för individen och innebära en möjlighet att förbättra sin situation.

Vi menar dock att man måste vara på det klara med att det kan finnas nackdelar med de följeregler regeringen här föreslår: både att arbetsgivaren ej

Fel! Okänt namn på

ska vara skyldig att betala sjuklön och att individen själv måste meddela att man är frånvarande från en anställning när man omfattas av de särskilda bestämmelserna för arbete vid sjukersättning. Vi anser därför att det är mycket viktigt att reformen följs upp och utvärderas, både kvalitativt och kvantitativt, såväl i sin helhet som konsekvenserna av de särregler som är lagförslag i denna proposition.

Avskaffande av nämndemän

I propositionen föreslås också en lagändring som innebär att nämndemän inte längre ska delta i kammarrättens avgörande av socialförsäkringsmål. Det är ett förslag som vi avvisar. Det är ytterligare ett steg på vägen i den systemförändring regeringen gör utifrån sin ideologiska grundsyn. Det är dessutom ett förslag som en moderatledd regering en gång tidigare har försökt få igenom (prop. 1994/95:27 s.160–162), men då avslogs förslaget om avskaffande av nämndemannamedverkan av justitieutskottet som bl.a. anförde att lekmanamedverkan är av särskilt värde när det gäller bedömningsfrågor, t.ex. bevisvärdering och skälighetsavvägningar (bet. 1994/95:JuU6 s. 8). Vi anser att denna bedömning är lika aktuell i dag.

Denna mandatperiod har regeringen fortsatt på samma linje. Först tog man bort de lokala försäkringsdelegationerna från den 1 januari 2007 och därefter i mars 2007 socialförsäkringsnämnderna. Socialförsäkringsnämnderna bestod av sju ledamöter varav fem av ledamöterna i nämnden utsågs på förslag av de politiska partierna och de två övriga på förslag av arbetsmarknadsorganisationerna. Socialförsäkringsnämnderna hade att avgöra bl.a. ärenden om rätt till sjukersättning och aktivitetsersättning samt ärenden om rätt till andra förmåner, t.ex. handikappersättning och vårdbidrag.

Vi från Miljöpartiets sida ansåg att det var anmärkningsvärt att regeringen avskaffade såväl socialförsäkringsnämnderna som de lokala försäkringsdelegationerna. I samband med att riksdagen beslutade om att Försäkringskassan skulle förstatligas¹ framhölls vikten av ett fortsatt förtroendemannainflytande i socialförsäkringen. Den nya formen för detta blev försäkringsdelegationer i varje län och socialförsäkringsnämnder som tidigare.

Försäkringsdelegationernas uppgift var att bevaka att Försäkringskassans verksamhet i länet bedrevs effektivt, att länets invånare och arbetsgivare skulle få ett bra bemötande och att kontakterna skulle underlättas genom god service och information. Delegationerna skulle årligen rapportera till regeringen. De 21 rapporter som inkom till regeringen våren 2006 resulterade i en 52-punktslista över åtaganden för Försäkringskassan. Åtagandena rörde bemötande, tillgänglighet, handläggningstider m.m. och var tänkta att fungera som underlag för fortsatt utvecklingsarbete inom Försäkringskassan. Det är uppenbart att Försäkringskassan fram till i dag inte kommit till rätta med

¹ Försäkringskassan blev en statlig myndighet den 1 januari 2005.

Fel! Okänt namn på

dessa åtaganden. Människor kan få vänta i månader på utbetalningar och bemötandet och tillgängligheten är ofta dålig och informationen bristfällig. Många människors tilltro till myndigheten är låg och JO har den senaste tiden fått in ett påfallande stort antal anmälningar som rör såväl tillgänglighet som bemötande och handläggningstider.

Utöver bevakningsuppdraget skulle försäkringsdelegationerna också besluta i frågor om samverkan inom rehabiliteringsområdet och utse ledamöter dels i de samordningsförbund som bildas runtom i landet, dels i socialförsäkringsnämnderna.

Att lägga ned försäkringsdelegationerna anser vi var ett felbeslut som helt klart försämrar Försäkringskassans förutsättningar att fungera väl gentemot allmänheten.

Nu går man alltså ett steg till på den vägen genom att ta bort nämndemännen i socialförsäkringsmål i kammarrätten, till en liten del kanske ett **sätt för regeringen att spara pengar, men mer som ett uttryck för deras principiella synsätt om minskat förtroendemannainflytande. Vi menar att detta är allvarligt, bl.a. för att det medför större rättsosäkerhet och mindre demokratiskt inflytande – två aspekter vi inte kan acceptera.**

På grund av lagändringar är reglerna sedan den 1 april 1995 sådana att nämndemän deltar i kammarrätten endast vid sådana socialförsäkringsmål som har fått prövningstillstånd. Regeringen skriver att ”flertalet av de mål där prövningstillstånd beviljas handlar om komplicerade försäkringsrättsliga eller processuella frågor, medicinska bedömningar som kräver särskild kompetens eller tekniskt komplicerade beräkningar av livränta”. De menar därför att det sällan kan antas att frågorna innehåller ”sådana lämplighets- och skälighetsbedömningar där nämndemannamedverkan kan anses vara av särskilt värde”.

Från Miljöpartiets sida menar vi att komplexiteten inte kan tas till intäkt för att nämndemännens medverkan inte ska vara av värde. Dessutom har vi svårt att förstå att regeringen vill göra avkall på rättssäkerhet, insyn och demokrati genom att dra en grupp över en kam, trots att behoven i ärendena uppenbarligen ser så olika ut. Vi yrkar avslag på förslaget om att nämndemän inte ska delta i kammarrättens avgörande av socialförsäkringsmål.

Stockholm den 15 oktober 2008

Gunvor G Ericson (mp)

Thomas Nihlén (mp)

Bodil Ceballos (mp)